

Erfgoedconvenant 2005-2008

Actieplan cultureel erfgoed Antwerpen 2005

1. Inleiding

In het kader van het decretale Erfgoedconvenant, afgesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap en de stad Antwerpen voor de periode 2005-2008, wordt voor het eerste activiteitenjaar (van 1 januari 2005 t/m. 31 december 2005) een actieplan voorgesteld.

Dit actieplan 2005 steunt op de doelstellingen, de aangewende methodes en instrumenten, de resultaatgebieden en de grote erfgoedbeleidslijnen die reeds in het convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en de stad Antwerpen zijn opgenomen.

Vóór 1 april 2005 moet een decretaal vereist beleidsplan *Cultureel erfgoed Antwerpen 2005-2008* worden opgesteld. Dit betekent dat het actieplan 2005 voor het eerste jaar als een soort overgang dient te worden beschouwd tussen de voorbije periode van 5 experimentele convenants (tussen 2000 en 2004) en het decretale convenant 2005-2008, dat dit jaar in werking treedt.

Inhoudelijk gaat het actieplan 2005 terug op de afspraken van het eerder afgesloten Erfgoedconvenant. Het actieplan kan dus niet als een eerste uitvoering van het nog op te stellen beleidsplan gezien worden. Daarom wordt in juni 2005 gezorgd voor een afstemming van het beleidsplan op het actieplan.

2. Het actieplan in het perspectief van het decretale Erfgoedconvenant tussen de Vlaamse overheid en de stad Antwerpen

Met het Erfgoedconvenant willen de Vlaamse Gemeenschap en de stad Antwerpen samenwerken aan een geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid dat aangepast is aan de behoeften van de stad Antwerpen en dicht bij de lokale bevolking staat. Een verbreding en verdieping van het maatschappelijke draagvlak voor het cultureel erfgoed staat voorop. Daarom wordt het cultureel erfgoed publieksgericht en met eigentijdse interpretaties geactualiseerd en geïntegreerd in de maatschappij. Samenwerking en uitwisseling van expertise in het erfgoedveld en de leefgemeenschappen zorgen onder meer voor het ontstaan van expertiseplatformen op lokaal en landelijk niveau. Bovendien ondersteunt de Vlaamse Gemeenschap de stad Antwerpen bij de ontwikkeling en het uitvoeren van een bijzonder beleid om specifieke bevolkingsgroepen te betrekken bij het culturele erfgoed.

Uitgaande van het Erfgoedconvenant zet de stad Antwerpen de Erfgoedcel Antwerpen in om tot een meer volwaardige cultuur van stedelijkheid te komen, waarin het verleden integraal deel uitmaakt van het heden en de toekomst van het stadsleven en waardoor de culturele identiteit van Antwerpen aan rijkdom wint. Dit betekent:

1° het cultureel-erfgoedbeleid dat de stad ontwikkelt, versterken;

2° de betrokkenheid bij het cultureel erfgoed van een zo groot en verscheiden mogelijk aantal inwoners en bezoekers vergroten, verdiepen en verbreden door middel van kwaliteitsvolle projecten en communicatie met het oog op de actualisering en integratie van het cultureel erfgoed;

3° onderzoeken welke impact de culturele diversiteit heeft op de stadsbeleving en het omgaan met het cultureel erfgoed;

4° in overleg en samenwerking met de bestaande structuren en netwerken de in een stedelijke context ontwikkelde kennis en expertise op het gebied van het cultureel erfgoed inzetbaar maken voor andere erfgoedorganisaties en -actoren;

5° netwerken en bepaalde samenwerkingsverbanden ondersteunen en eventueel coördineren met als doel de uitbouw van een toegankelijke, efficiënte en effectieve communicatie over het cultureel erfgoed;

6° in samenwerking met erfgoed- en andere actoren uit de samenleving nieuwe methodieken ontwikkelen in de omgang met het cultureel erfgoed.

3. Het actieplan cultureel erfgoed Antwerpen 2005

Net als in de voorgaande jaren hecht de Erfgoedcel Antwerpen veel belang aan het erfgoedbeleid en de erfgoedcommunicatie op het landelijke en lokale (te weten gemeentelijke) niveau. In het aanvangsjaar van het convenant 2005-2008 wordt de bestaande benadering gecontinueerd en worden de lopende projecten voortgezet in het vooruitzicht van het te ontwerpen beleidsplan.

Zowel op het vlak van netwerkvorming als op dat van projectmatige activiteiten geeft het actieplan 2005 niet enkel vorm aan een geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid voor de stad Antwerpen, maar draagt het ook bij tot de uitvoering van het algemene erfgoedbeleid voor Vlaanderen. De opgebouwde expertise, de resultaten en de evaluaties worden gebruikt als strategische instrumenten ter verfijning van de erfgoedconvenants.

Het Erfgoedconvenant in Antwerpen streeft naar

- 1) een versterkt coherent cultureel-erfgoedbeleid; waarbij de beleidsopties van diverse actoren op elkaar afgestemd worden (BELEID);
- 2) het creëren van een nieuwe overlegstructuur op het niveau van de districten, inclusief het veld van het onroerend erfgoed (OVERLEGSTRUCTUREN);
- 3) de ondersteuning van de uitbouw van bepaalde samenwerkingsverbanden door het uitwerken van kwaliteitsvolle projecten (SAMENWERKINGSVERBANDEN);
- 4) de realisatie van kwaliteitsvolle publieksgerichte erfgoedprojecten die de stadsbeleving bij bewoners en bezoekers vergroten (PUBLIEKSONTSLUITING);
- 5) het voortzetten van de registratie van het roerend erfgoed in de stedelijke openbare en semi-openbare gebouwen van de stad Antwerpen met uitzondering van de stedelijk musea, bewaarbibliotheken en archieven, en het in elkaar passen en ontsluiten van inventarissen (BEHOUD EN BEHEER);
- 6) een vergroot bewustzijn bij niet-professionele erfgoedorganisaties, bij organisaties met andere kernmissies dan die met betrekking tot de omgang met cultureel erfgoed en in de stedelijke gebouwen waar functies waargenomen worden die los staan van een erfgoedmissie (PROFESSIONALISERING);
- 7) het versterken van één communicatiestrategie voor het cultureel erfgoed binnen de Stad Antwerpen (COMMUNICATIE).

Concreet betekent dit dat met dit actieplan de visie op een cultuur van stedelijkheid en stedelijke identiteit wordt omgezet in een coherent erfgoedbeleid en een dito erfgoedcommunicatie, ook op districtsniveau, waarbij bestaande samenwerkingverbanden verder worden verstevigd en uitgebouwd. Bij de integratie van de zorg voor roerend en onroerend erfgoed gaat de aandacht naar behoud en beheer, naar publieksontsluiting en een verdere professionalisering in de omgang met het erfgoed bij niet-institutionele erfgoedbeheerders.

Het actieplan houdt rekening met een ongelijke intensiteit op het gebied van publieksbegeleiding tijdens de komende vier convenantsjaren. 2005 en 2007 worden veeleer als publieksluwe convenantsjaren beschouwd, dit in tegenstelling tot 2006, het jaar waarin het stedelijk project Antwerpen in de Wereld – De Wereld in Antwerpen zal plaatsvinden, en 2008, het jaar van de opening van het Museum aan de Stroom, een gebeurtenis waaraan een groot stedelijk project zal worden gekoppeld. Dit heeft ook gevolgen voor het budget. In 2005 en 2007 is telkens een beperkte overdracht van

middelen toegestaan om aan de publieksgerichte projecten in het daaropvolgende jaar, respectievelijk 2006 en 2008, grotere mogelijkheden te bieden.

4. De Erfgoedcel Antwerpen

De Erfgoedcel Antwerpen staat in voor de coördinatie en uitvoering van de erfgoedconvenant en legt via het college aangestelde stuurgroep en de stedelijke administratie verantwoording af aan de stad Antwerpen.

De ploeg bestaat uit twee erfgoedcoördinatoren(1.8FTE), 4 erfgoedconsulenten (3.5FTE) en 1 administratieve kracht (0.93 FTE). En zijn voorlopig nog als werknemer ingeschreven bij vzw Antwerpen Open. Midden 2005 wordt een overgang naar een meer stedelijke context voorbereid.

5. De erfgoedprojecten van het actieplan

In 2005 staan 20 erfgoedprojecten op stapel, waarvan er een 5-tal een landelijk karakter hebben en een 6-tal districts- of wijkgebonden zijn, terwijl de overige 10 betrokken zijn op de stad Antwerpen als geheel. 6 nieuwe projecten dienen zich aan (dubbel onderstreept), waarvan één, namelijk het Access-registratieprogramma DICE (Digitale Inventarisatie Cultureel Erfgoed), voorheen ORP genaamd, een zelfstandig project is geworden, dat wordt afsplitst van het inventarisatieproject van het cultureel erfgoed in de districtshuizen. In het overzicht hieronder werden de projecten opgedeeld volgens de hierboven vermelde beleidskrachtlijnen. Ieder project heeft echter verschillende bijkomende dimensies, waardoor het verbonden is met andere projecten. Daarna wordt een tweede overzicht gegeven, een waarin de intergemeentelijke, gemeentelijke of lokale dimensies worden aangetoond.

5.1 Overzicht van de projecten volgens de strategische beleidslijnen

1. beleid & communicatie

- 5 jaar Erfgoedconvenant
- Zoo van Antwerpen – het culturele luik

2. Overlegstructuren in de districten

- Stripcentrum Wilrijk
- Boeienweide - Linkeroever
- Ekeren, 850 jaar tussen stad en polder
- Schoonselhof: funerair erfgoed

3. Samenwerkingsverbanden

- De Monumentale Kerken Antwerpen – Rubens

- Erfgoeddag 2005 (met als thema *Erfgoed in gevaar – Gevaar in erfgoed*)

4. Publieksontsluiting

Publiekseducatie

- Inrichting van het Stedelijk Informatiecentrum voor Archeologie: een educatieve werking

Tentoonstellingen

- Tegendruk - de geheime pers tijdens de Tweede Wereldoorlog

5. Behoud en beheer

- Cultureel erfgoed in (semi-)openbare gebouwen: objectregistratieproject
- Erfgoedcampus/Erfgoeddepots

6. Professionalisering

- DICE- registratieprogramma

7. Communicatie

Digitale ontsluiting

- Fotocollectie Koninklijk Vlaams Conservatorium
- Website Cultureel Erfgoed Vlaanderen
- Zoo van Antwerpen: fotografisch erfgoed
- Rubensdatabank

8. (Vorbereidend) onderzoek

- Expo 58 (in Antwerpen)
- Het fotografische erfgoed van Antwerpen: de stadswallen
- Vleeshuis- Klank van de stad

5.2. Overzicht van de erfgoedprojecten volgens hun intergemeentelijke, gemeentelijke of lokale karakter

Legende

- I** *Interstedelijk project*
- S** *Stedelijk project*
- 1** *Convenant 1 - Convenantsjaar 2000*
- 2** *Convenant 2 - Convenantsjaar 2001*
- 3** *Convenant 3 - Convenantsjaar 2002*
- 4** *Convenant 4 - Convenantsjaar 2003*
- 5** *Convenant 5 - Convenantsjaar 2004*
- 6** *Convenant 6 - Convenant 2005-2008 / jaar 2005*
- KT** *Korte termijn-project*
- LD** *Lange termijn-project*
- XX** *Nieuw project*

Intergemeentelijk						
Type	Conv.	Proj. nr.	Naam	Duur	Hoofddoel	Publieksgerichte activiteit
I	2-6	11-5	Erfgoeddag 2005 (Erfgoed in gevaar – Gevaar in erfgoed)	LD	Cultureel erfgoed in instellingen kenbaar maken	Evenement
I	2-6	14	Website Cultureel Erfgoed Vlaanderen	LD	Verstrekken van informatie over cultureel erfgoed via website	Websites Erfgoedwijzer.be & Erfgoednet.be
I	2-6	15	Erfgoedcampus/Erfgoeddepots	LD	Beleidsinstrument , onderzoeksdocum ent	Webpublicatie & voorstelling van onderzoeksfase II
I	6	38	<u>5 jaar erfgoedconvenant</u>	KT	communicatie	Publicatie & pers
I	6	39	<u>Expo 58 (in Antwerpen)</u>	KT	vooronderzoek	/

Antwerpen				Districten & Wijken		
Type	Conv.	Proj. nr.	Naam	Duur	Hoofddoel	Communicatiemiddel
S	1-6	9	Cultureel erfgoed in (semi-) openbare gebouwen: objectregistratieproject	LD	Inventarisatie van roerend patrimonium	Overleg
S	4-6	9-06	<u>DICE- registratieprogramma</u>	LD	Instrument voor Inventarisatie	Overleg & conferentie
S	2-6	21	Schoonselhof: funerair erfgoed	LD	Eindredactie van	Publicatie

S	6	43	<u>Boeienweide</u>	LD	Integratie in MAS-traject	het boek Educatief spel en wandeling
S	6	44	<u>Ekeren, 850 jaar tussen stad en polder</u>	LD	Activiteiten op districtsniveau	Tentoonstelling
S	6	45	<u>Stripcentrum Wilrijk</u>	KT	publiekswerving	

Gemeentelijk Antwerpen				Algemeen		
Type	Conv.	Proj. nr.	Naam	Duur	Hoofddoel	Communicatiemiddel
S	1-6	03	Inrichting van het Stedelijk Informatiecentrum voor Archeologie: een educatieve werking	LD	Operationeel maken van een educatief programma	Educatief programma voor scholen
S	4-6	20	Rubensdatabank	LT	Digitale ontsluiting	Beelddatabank
S	4-6	28	Zoo van Antwerpen: fotografisch erfgoed	KT	Digitalisering	Beelddatabank
S	3-6	29	Het fotografisch erfgoed van Antwerpen: de stadswallen	KT	Onderzoek	/
S	4-6	31	Zoo van Antwerpen: het culturele luik	KT	Beleid	Adviserende beleidsnota's
S	4-6	32	De Monumentale Kerken Antwerpen - Rubens	KT	Ontsluiting van Rubens in de monumentale kerken	Publicatie
S	4-6	36	Tegendruk – de geheime pers tijdens de Tweede Wereldoorlog	KT		Eindfase tentoonstelling
S	6	46	<u>Fotocollectie Koninklijk Vlaams</u>	KT	Onderzoek	website

S	6	47	<u>Conservatorium</u> <u>Klank van de stad – populaire dans en muziek</u>	LD	Onderzoek	Website & evenement
---	---	----	--	----	-----------	---------------------

6. Bespreking van de erfgoedprojecten

6.1. Intergemeentelijke projecten

1. Erfgoeddag 2005 – Gevaar! (Project 11-5)

Relevantie: landelijk, regionaal en gemeentelijk

De Erfgoeddag, die in het teken staat van 'gevaar', vindt plaats op zondag 17 april 2005. Na een selectie doen 41 Antwerpse deelnemers mee. De vele cultureel-erfgoedbeheerders van Antwerpen (musea, kerken, archieven, heemkundekringen, bewaarbibliotheken, documentatiecentra en zo meer) stellen hun grote en kleine schatten voor aan het publiek. Dat doen zij met tal van activiteiten en gelegenheidstentoonstellingen. Deze keer is 'gevaar' de rode draad. Er zijn drie trajecten samengesteld, waarbij 'gevaar' telkens op een andere manier wordt benaderd, zoals hieronder beschreven.

- *Erfgoed in gevaar* - Welke gevaren bedreigen ons erfgoed en hoe kunnen we het op afdoende wijze beschermen?

- *Gevaar in erfgoed* - Over misdaadverhalen, gevaarlijke denkstromingen als het protestantisme en de antroposofie, heksen, gevaarlijke boeken enzovoort.

- *Maritiem gevaar: van zeemansbijgeloof tot boeien*. - Een spelparcours speciaal bestemd voor kinderen en dus geschikt voor gezinnen en jeugdbewegingen.

Er zal een aparte Antwerpse programmabrochure beschikbaar zijn.

Kernpartners: CBV vzw, VCV vzw, de gemeentelijke erfgoedcellen, de Vlaamse overheid en de deelnemende erfgoedbeheerders.

2. Website Cultureel Erfgoed Vlaanderen (Project 14)

Relevantie: landelijk, regionaal & gemeentelijk

www.erfgoednet/antwerpen.be (www.erfgoedcelantwerpen.be)

www.erfgoedwijzer/antwerpen.be

- Het up-to-date houden van www.erfgoedcelantwerpen.be (of www.erfgoednet.be/antwerpen.be), de portaal- en kennissite voor alle erfgoedcellen en de erfgoedsteunpunten in Vlaanderen.

- De verdere ontwikkeling, invulling en realisatie van www.erfgoedwijzer.be is voor dit jaar gepland.

Kernpartners: de gemeentelijke erfgoedcellen, CBV vzw, www.cultuurnet.be.

3. Erfgoedcampus / Erfgoeddepots (Project 15)

Relevantie: landelijk en gemeentelijk

Presentatie van het voltooide 2de onderzoeksgedeelte met betrekking tot erfgoeddepots in een stedelijke context (Antwerpen, Brugge en Gent): de communicatie als eindfase van het project.

Kernpartners: dienst Collectiebeleid / Behoud en Beheer van de Musea Stad Antwerpen, Erfgoedcel Antwerpen, CBV vzw.

4. 5 jaar erfgoedconvenant (Project 38)

Relevantie: internationaal, landelijk en gemeentelijk

Samen met de andere gemeentelijke erfgoedcellen en de steunpunten CBV vzw en VCV vzw wordt een publieksevenement georganiseerd waarop een evaluatie van 5 jaar erfgoedconvenant aan bod komt. De Erfgoedcel Antwerpen is van plan om een publicatie te wijden aan de tastbare resultaten van zijn werkzaamheden.

Kernpartners: de gemeentelijke erfgoedcellen, CBV vzw en VCV vzw.

5. Expo 58: op reis naar de toekomst (Project 39)

Relevantie: internationaal, landelijke en gemeentelijk

Het betreft een vooronderzoek in functie van een groot intergemeentelijk project naar aanleiding van de 50ste verjaardag van de Wereldtentoonstelling in 1958 te Brussel. Deze eerste wereldtentoonstelling na het einde van de Tweede Wereldoorlog verspreidde een groot optimisme. De convenantgemeenten en de erfgoedsteunpunten zetten zich gezamenlijk in om in 2008 het optimistische toekomstbeeld dat op Expo 58 werd gevormd, te onderzoeken en ter discussie te stellen. Dit gebeurt in elk van de convenantgemeenten, van waaruit de inwoners toen naar Brussel reisden om het nieuwe Vlaanderen en België en de wereld van de toekomst te ontdekken.

Kernpartners: de gemeentelijke erfgoedcellen, CBV vzw en VCV vzw.

6.2. Gemeentelijke projecten in districten en wijken

6. Cultureel erfgoed in (semi-)openbare gebouwen: het objectregistratieproject (Project 9-0)

Relevantie: gemeentelijk en lokaal

De inspanningen om het cultureel erfgoed in de districtshuizen te inventariseren en digitaal te fotograferen, worden onverminderd voortgezet. Na het voltooiën van de erfgoedinventarisatie in het districtshuis van Deurne komen de districtshuizen van Borgerhout en Hoboken aan de beurt.

Kernpartners: dienst Collectiebeleid / Behoud en Beheer van de Musea Stad Antwerpen, de districtsbesturen en de Erfgoedcel Antwerpen.

7. DICE-programma (Project 9-06)

Relevantie: landelijk, gemeentelijk en lokaal

Het Access-programma DICE (Digitale Inventarisatie van Cultureel Erfgoed) is aan een laatste revisie toe. Een gebruiksvriendelijke handleiding wordt geredigeerd om vervolgens het programma aan het gehele erfgoedveld in Vlaanderen te kunnen presenteren.

Kernpartners: Erfgoedcel Antwerpen, dienst Collectiebeleid / Behoud en Beheer van de Musea Stad Antwerpen.

Presentatiemoment in samenwerking met VCM vzw, VCV vzw en CBV vzw of andere erfgoedkoepelorganisaties.

8. Schoonselhof: funerair erfgoed (Project 21)

Relevantie: Landelijk, stedelijk en lokaal

Schoonselhof is de belangrijkste begraafplaats van Antwerpen. Ook is het een prachtig wandelpark; het wordt wel eens het Père Lachaise van Antwerpen genoemd. Om het in verval verkerende funeraire erfgoed van Antwerpen onder de aandacht te brengen is een boek met tekstbijdragen van verschillende auteurs en foto's van Carl De Keyzer in de maak.

De publicatie die gepland was voor het eind van het vorige convenantsjaar moest worden uitgesteld wegens een tekort aan mankracht. Het boek *Schoonselhof Nu!* komt uit in de vroege herfst van 2005.

Kernpartner: Erfgoedcel Antwerpen.

9. Boeienweide - Linkeroever (Project 43)

Relevantie: gemeentelijk en lokaal

De Antwerpse kaden lijken wel één groot maritiem museum: van het Scheepvaart- en Rijn- en Binnenvaartmuseum tot de Boeienweide op Linkeroever. Dat zal des te meer het geval zijn zodra het Museum aan de Stroom en het Red Star Line-museum operationeel zullen zijn.

De Boeienweide is naar aanleiding van Erfgoeddag in het traject *Maritiem gevaar* opgenomen. Deze plek wordt op een meer permanente basis door middel van een spel onder de aandacht gebracht.

Kernpartners: Zeescouts (VVKSM en FOS), Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - DAB-Vloot, Toerisme Antwerpen, Museum aan de Stroom, de afdeling Publieksbeleid van Musea, Bewaarbibliotheken en Erfgoed (MBE) en de Erfgoedcel Antwerpen.

10. Ekeren, 850 jaar tussen stad en polder (Project 44)

Relevantie: gemeentelijk en lokaal

Ekeren bestaat 850 jaar. Dat wordt gevierd met een gelegenheidstentoonstelling in het Kunstcentrum Hof De Bist. De tentoonstelling illustreert de dubbele dynamiek die het Ekerse leven bepaalde, en dit aan de hand van twee grote onderdelen: *Van stad naar polder* en *Van polder naar stad*.

Ekeren ligt in de Antwerpse polders en is tegelijk onderhevig aan de aantrekkingskracht van de grote stad Antwerpen. Dit spanningsveld tussen grootstedelijk en landelijk leven bestaat al eeuwenlang. Vanaf de 16de eeuw zocht de rijke stadsburger de rust van de natuur op in de zogenaamde 'huizen van plaisantie' van het groene Ekeren. In Ekeren kon men echter niet weerstaan aan de lokroep van de stad en de wereld. Tal van Ekerse persoonlijkheden, zoals de Antwerpse burgemeester Lode Craeybeckx en ontdekkingsreiziger Jacobus Moerenhout, zouden hun stempel drukken op het maatschappelijke leven.

Een tentoonstelling van 23 augustus t/m 26 september 2005.

Kernpartners: Districtshuis Ekeren, Documentatiecentrum Antwerpse Noorderpolders, Erfgoedcel Antwerpen.

11. Stripcentrum Wilrijk (Project 45)

Relevantie: gemeentelijk en lokaal

Stripcentrum Wilrijk is een dynamisch centrum voor het stripverhaal. Om zijn jarenlange activiteiten in het daglicht te stellen, wordt een publieksevenement georganiseerd.

Kernpartner: Stripcentrum Wilrijk

6.3. Grootstedelijke projecten

12. Stedelijk Informatiecentrum Archeologie en Monumentenzorg: een educatief programma (Project 3)

Relevantie: regionaal en gemeentelijk

De geschiedenis van Antwerpen is vele eeuwen oud. Ook onder de grond zijn daar sporen van terug te vinden. Die worden blootgelegd door archeologische opgravingen. De vondsten worden aan het publiek getoond en uitgebreid toegelicht in de archeologische werkplaats van het Stedelijk Informatiecentrum Archeologie en Monumentenzorg. Dit wordt nu uitgebreid met een educatieve ruimte voor scholen. De originele inrichting naar een ontwerp van architect Wim Cuyvers wordt opgeleverd in januari 2005. In de loop van het voorjaar wordt gezorgd voor de educatieve voorwerpen en documentatie.

Het educatieve programma wordt uitgetest tijdens de lentemaanden om met ingang van het schooljaar 2005-2006 definitief van start te kunnen gaan.

Kernpartners: Stedelijke Dienst voor Archeologie en Monumentenzorg, de afdeling Publieksbeleid van Musea, Bewaarbibliotheken en Erfgoed (MBE), Erfgoedcel Antwerpen.

13. Rubensdatabank (Project 20)

Relevantie: internationaal en landelijk

De website www.rubensonline.be biedt een wetenschappelijk onderbouwde en publieksvriendelijke digitale ontsluiting van het werk van P. P. Rubens. In de vervolgfase van het ontsluitingsproject gaat men nu ook wereldwijd op zoek naar Rubens' werken om ze in de databank op te nemen.

Kernpartners: Rubenianum en de Erfgoedcel Antwerpen.

14. Zoo van Antwerpen: fotografisch Erfgoed (Project 28)

Relevantie: nationaal en gemeentelijk; op termijn mogelijk internationaal

Met www.beeldbankzoo.be wordt vanaf 21 januari 2005 de oude fotocollectie van de dierentuin van Antwerpen ontsloten. De Zoo bestaat sinds 1843 en was in de tweede helft van de 19de eeuw meer een culturele ontmoetingsplaats dan een plek waar je naar dieren ging kijken. De Zoo bouwde een omvangrijke fotocollectie op, een

schitterend archief over het ontstaan en de ontwikkeling van de Zoo in al zijn aspecten: de bedreigde diersoorten, de waardevolle architectuur, de prachtige tuin, talrijke beeldhouwwerken en ander cultureel erfgoed.

Meer dan de helft van de circa 55.000 historische foto's (prentbriefkaarten, glasnegatieven, stereoscopische opnamen en dia's) werden in het afgelopen jaar gedigitaliseerd. Vanaf 21 januari zijn ongeveer 5.000 van de prachtigste foto's direct toegankelijk voor het grote publiek.

Kernpartners: Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen en de Erfgoedcel Antwerpen.

15. Het fotografisch erfgoed van Antwerpen: de stadswallen (Project 29)

Relevantie: landelijk & gemeentelijk

Het project bestaat uit de begeleiding van een onderzoek naar het fotografisch erfgoed dat betrekking heeft op de 19de-eeuwse stadsomwallingen en verdedigingsforten. Het onderzoeksproject, geleid door Dirk Lauwaert van de Hogeschool voor Wetenschap & Kunst Sint-Lucas te Brussel, is een experimenteel vooronderzoek naar een algemene aanpak voor de ontsluiting van dit fotografisch erfgoed. Dit gebeurt ten behoeve van het verdiepen van het historische inzicht in de stedelijkheid. Dr. Lauwaert wordt op zijn zoektocht naar het fotografisch erfgoed van de 19de-eeuw begeleid door gemeentelijke diensten.

Kernpartners: Dirk Lauwaert, Hogeschool voor Wetenschap & Kunst Sint-Lucas, stedelijke diensten en Erfgoedcel Antwerpen

16. Zoo van Antwerpen: Het culturele luik (Project 31)

Relevantie: gemeentelijk, landelijk en internationaal

De ontsluiting en het ten nutte maken van het roerend en onroerend cultureel erfgoed van de Zoo van Antwerpen staat in dit project centraal. Met een aantal partners wordt een *denktank* gevormd om de culturele dimensie van de Antwerpse Zoo uit te breiden. Speciale aandacht gaat daarbij naar de ontwikkeling van de erfgoedpijler van de Zoo (het roerende culturele erfgoed in relatie met het beschermde onroerende culturele erfgoed), zowel wat behoud en beheer als wat publieksbegeleiding betreft. Beoogd wordt om onder impuls van externe deskundigen te komen tot een geactualiseerde Culturele invulling van dit historisch stedelijk dierenpark.

Kernpartners: Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen, Antwerpen Open vzw, Katholieke Universiteit Leuven - Departement Geschiedenis, Erfgoedcel Antwerpen.

17. De Monumentale Kerken Antwerpen & Rubens (Project 32)

Relevantie: internationaal, landelijk, gemeentelijk

Rubens 2004 gaf aan circa 470.000 bezoekers de kans om Rubens in de Monumentale Kerken Antwerpen te ontdekken: de Sint-Carolus-Borromeuskerk, de Sint-Jacobskerk, de Sint-Pauluskerk en de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal. Die kerken presenteren werken van Rubens en vele andere beroemde kunstwerken die ze in hun bezit hebben

in de omgeving waarvoor ze oorspronkelijk bedoeld waren. In elk van deze vier kerken toont Rubens ons een ander facet van zijn persoonlijkheid: de familieman, de collega, de projectmanager, de icoon van Antwerpen.

Om tegemoet te komen aan de wens van deze kerken om op meer professionele wijze aan publieksbegeleiding te doen, wordt dit jaar de eerder gepresenteerde informatie opnieuw verzameld en aangevuld met enerzijds extra teksten over de Sint-Andrieskerk en anderzijds beschouwingen over Rubens' relatie met deze Antwerpse kerken. De teksten en illustraties worden in eerste instantie digitaal aangeboden, in vier talen evenwel, onder de titel *Rubens in 5 dimensies*.

Kernpartners: de Monumentale Kerken Antwerpen (Sint-Carolus-Borromeuskerk, Sint-Jacobskerk, Sint-Pauluskerk, Sint-Andrieskerk en Onze-Lieve-Vrouwekathedraal), Toerisme Antwerpen, Topa vzw, Erfgoedcel Antwerpen.

18. Tegendruk - de geheime pers tijdens de Tweede Wereldoorlog (Project 36)

Relevantie: gemeentelijk & landelijk

De tentoonstelling in de Nottebohmzaal van de Stadsbibliotheek Antwerpen, *Tegendruk - de geheime pers tijdens de Tweede Wereldoorlog*, startte vorig jaar op 25 september 2004 en liep tot en met 16 januari 2005.

De geschiedenis van het verzet in Vlaanderen is nog grotendeels onontgonnen terrein, dit in tegenstelling tot de geschiedenis van de collaboratie. De viering van 60 jaar bevrijding van Antwerpen in september 2004 was een uitgelezen moment om uit te pakken met de unieke collecties illegale pers die berusten bij de Antwerpse Stadsbibliotheek en het Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis. Centraal stond daarbij het thema 'keuzes maken'.

Kernpartners: Musea, Bewaarbibliotheken en Erfgoed (MBE), Stadsbibliotheek Antwerpen en Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis

19. Fotocollectie Koninklijk Vlaams Conservatorium

Het Koninklijk Vlaams Conservatorium bewaart een unieke collectie van circa 750 foto's van musici en componisten, waaronder een groot deel uit de tweede helft van de 19de eeuw. Deze verzameling is onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van het conservatorium én met het Antwerpse muziekleven. Vele geportretteerden waren leraar of student, maar er zijn ook foto's bij van buitenlandse artiesten die in Antwerpen optraden of er contacten hadden. Zo zijn er originele foto's van, onder vele anderen, Edvard Grieg, Franz Liszt en Arthur Nikisch. Vele foto's zijn gesigineerd of dragen opschriften die historisch belangrijk kunnen zijn. Deze kostbare collectie is niet geïnventariseerd. De instelling bezit daarenboven heel wat documentatie en fotomateriaal in verband met het muziektheatergebeuren in Antwerpen.

Dit is een digitaal ontsluitingsproject via het internet met het oog op een samenwerking met andere Vlaamse conservatoria.

Kernpartners: Koninklijk Vlaams Conservatorium, Erfgoedcel Antwerpen, Muziekcentrum Vleeshuis.

20. Klank van de stad – populaire dans en muziek

Relevantie: Landelijk e en stedelijk

Antwerpen beschikt in diverse instellingen over heel veel archiefmateriaal over het muzikale leven in de stad. Wat het populaire muzikleven uit de 19^e en 20ste eeuw betreft bevatten de archieven een schat aan informatie die tot nu toe nauwelijks is onderzocht of ontsloten.

Klank van de Stad –populaire muziek en dans behelst een vooronderzoek naar de vele populaire muziekgenres, harmonieën, fanfares en de danscultuur in het 19de en 20ste eeuwse Antwerpen ter voorbereiding van het jaarevenement 2006 *Antwerpen in de wereld – De wereld in Antwerpen*.

Kernpartners: Museum Vleeshuis-Klank van de Stad, vzw VCV, OCMW Antwerpen, Studiecentrum voor Vlaamse Muziek, vzw Resonant, Erfgoedcel Antwerpen.

7. Begroting actieplan 2005

INKOMSTEN	
Inbreng van de gemeente of het samenwerkingsverband (1)	216.550
Inkomsten inhoudelijke werking (2)	20.000
Huisvesting inkomsten (3)	0
Fondsenwerving (4)	0
Subsidies (5)	0
- Vlaamse Gemeenschap – Erfgoedconvenant	551.950
- Vlaamse Gemeenschap - andere	0
- Provincie	0
- Andere, namelijk:	0
Infrastructuursubsidies(6)	0
Andere opbrengsten (7)	0
<i>Totaal</i>	788.500

UITGAVEN	
Kosten inhoudelijke werking (1)	205.000
Huisvesting kosten (2)	24.000
Ondersteunende kosten (3)	98.500
Andere kosten (4) (overdracht naar publieksjaar 2006)	70.000
Afschrijvingen (5)	0
Personeelskosten (6)	336.000
Honorariakosten (7)	55.000
<i>Totaal</i>	788.500